

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 4/1999 vp

Hallituksen esitys laiksi eläintautilain 15 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä syyskuuta 1999 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
laiksi eläintautilain 15 §:n muuttamisesta
(HE 49/1999 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Kristiina Pajala, ylitarkastaja
Kirsti Huovinen ja eläinlääkintötarkastaja
Pekka Rantajärvi, maa- ja metsätalous-
ministeriö
- johtaja Kaija Varimo, Kasvintuotannon tar-
kastuskeskus.

Lisäksi Maa- ja metsätaloustuottajain Keskus-
liitto, Svenska Lantbruksproducenternas Cent-
ralförbund, Elintarviketeollisuusliitto ja Suo-
men Turgiseläinten Kasvattajain Liitto ovat an-
taneet kirjalliset asiantuntijalausunnot.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan eläintautilakia muutetta-
vaksi siten, että valtiolle perittäisiin maksu osas-
ta viranomaisvalvontaa, joka kohdistuu eläimis-

tä peräisin olevasta jätteestä eläinten rehuja ja
rehujen raaka-aineita valmistaviin laitoksiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2000 talousar-
vioesitykseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivä-
nä maaliskuuta 2000.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksen perusteluista käy ilmi, että eläimistä
peräisin olevien jätteiden käyttöä eläinten rehun
valmistuksessa valvotaan sekä rehulain että
eläintautilain nojalla. Rehulain mukaisena val-
vontaviranomaisena toimii Kasvintuotannon tar-
kastuskeskus ja eläintautilain nojalla käytännön

valvontaa hoitavat läänin- ja kunnaneläinlääkä-
rit. Valvontatehtävien yhteensovittamiseksi ja
rehunvalmistuksen valvonnan tehostamiseksi
maa- ja metsätalousministeriöllä on tarkoitus
siirtää eläintautilain mukainen eläinperäisten re-
hujen valvonta osittain Kasvintuotannon tarkas-
tuskeskuksen tehtäväksi.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus perii rehulain mukaisesta valvontatoiminnastaan maksuja. Eläintautilain nojalla suoritettavasta eläinjätettä käsittelevien laitosten valvonnasta ei sen sijaan peritä maksuja. Esityksessä on katsottu, että eläintautilain mukaisten valvontatehtävien siirtäminen Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle voidaan järjestää valvonnan kustannusten kannalta tarkoituksenmukaisesti, jos kustannusten sääntely on yhdenmukaista valvonnan perusteena olevassa lainsäädännössä. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan eläintautilakia muutettavaksi siten, että eläinjätettä käsitteleviltä laitoksilta, jotka valmistavat rehua tai rehun raaka-ainetta, perittäisiin maksu maa- ja metsätalousministeriön alaiselle viranomaiselle lain nojalla annetuista valvontatehtävistä. Viranomaisella tarkoitettaisiin Kasvintuotannon tarkastuskeskusta.

Esityksessä on arvioitu, että esityksen mukaiset maksut lisäisivät muissa laitoksissa kuin lihaluujauhotehtaissa laitosten kustannuksia noin 7 000 markkaa vuodessa. Arvioitu kustannus on keskimääräinen ja perustuu Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen laskelmiin. Laskelmien mukaan yhden tarkastuskäynnin hinta olisi laitoksesta riippuen 3 000—4 500 markkaa. Hallituksen esityksessä ilmoitettu kustannus on laskettu kahden vuosittaisen tarkastuskäynnin perusteella siten, että tarkastuskäynnin keskimääräiseksi hinnaksi on arvioitu 3 500 markkaa.

Esityksessä ehdotetaan, että esityksen mukaiset maksut määrittäisiin valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti. Maksuperustelaisa säädetyn omakustannusperiaatteen mukaan maksun suuruuteen tulisi vaikuttamaan muun muassa laitoksen tarkastukseen käyttämä työaika. Suuren laitoksen tarkastaminen kestää yleensä pitempään kuin pienen. Laitoksen koolla olisi siten vaikutusta maksun määräytymiseen, ja pienissä laitoksissa maksun voidaan tältä osin olettaa muodostuvan yleensä pienemmäksi kuin suurissa.

Valtion maksuperustelain mukaan valtiolle peritään maksuja muun muassa viranomaisten virkatoimista ja palveluista. Viranomaisten toiminnan tulee olla maksullista etenkin silloin, jos

toiminta liittyy sen kohteen taloudelliseen toimintaan. Toisaalta maksua ei voida periä, jos toiminta ei kohdistu suoranaisesti yksittäiseen yritykseen. Maksun määrittämisessä noudatettavasta omakustannusperiaatteesta voidaan poiketa maksua alentamalla tai jättämällä se perimättä, jos se on terveyden- tai sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai niihin verrattavista syistä perusteltua. Lisäksi maksu voidaan erityisestä syystä periä tietyltä ryhmältä omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä.

Valiokunta pitää sinänsä myönteisenä sitä, että eläinjätteistä valmistettavan rehun valvontaa tehostetaan. Valiokuntakäsittelyssä asiantuntijataholta on kuitenkin kiinnitetty huomiota eräille laitoksille valvontamaksuista aiheutuviin lisäkustannuksiin. Esityksen perusteluista käy ilmi, että voimassa olevien säännösten mukaan lihaluujauhotehtaiden maksujen perusteena olevat valvontakustannukset ovat noin 86 000 markkaa laitosta kohti vuodessa. Ehdotetun uuden valvontajärjestelmän mukaisia maksuja perittäisiin noin 56 000 markkaa vuodessa. Osa nykyisiin maksujen perusteisiin sisältyvistä näyteenotto- ja tutkimuskustannuksista siirtyisi laitoksilta edellytettävän omavalvontajärjestelmän kustannuksiksi, jolloin laitoksille valvonnasta aiheutuvien kokonaiskustannusten määrä pysyisi nykyisellä tasolla. Muilta laitoksilta ehdotuksen mukaan perittävät maksut olisivat noin 7 000 markkaa laitosta kohti vuodessa. Näiltä laitoksilta ei nykyisin peritä vastaavia maksuja.

Valiokunta toteaa, että valvontamaksua voidaan alentaa omakustannusarvoa alemmaksi, jos se on edellä selostetuista, valtion maksuperustelain mukaisista syistä perusteltua. Asia ratkaistaan maksuperustelain nojalla annettavassa ministeriön päätöksessä, joka käsitellään valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että maksun määrittämisessä noudatettavasta omakustannusperiaatteesta poiketaan niissä tapauksissa, joissa sen havaitaan olevan perusteltua.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
jäsen. Hannu Aho /kesk
Nils-Anders Granvik /r
Pertti Hemmilä /kok
Matti Kangas /vas
Tapio Karjalainen /sd
Marja-Leena Kemppainen /skl

Katri Komi /kesk
Jari Koskinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Eero Lämsä /kesk
Pertti Mäki-Hakola /kok
Olli Nepponen /kok
Erkki Pulliainen /vihr.